

УДК 614.2 (094.5) + 61: [331.108.2]

Т.М. КУРИЛО, к. н. з держ. упр., доцент

/Національна медична академія післядипломної освіти імені П.Л. Шупика, Київ/

Правові аспекти реорганізації закладів охорони здоров'я в комунальні некомерційні підприємства

Резюме

Проаналізовано основні положення нормативних актів, що регулюють процес реорганізації закладів охорони здоров'я в комунальні некомерційні підприємства. Виокремлено основні етапи процесу реорганізації.

Ключові слова: реформування охорони здоров'я, реорганізація закладу, комунальні некомерційні підприємства

Заходи з реформування системи охорони здоров'я проводяться на підставі Закону України «Про порядок проведення реформування системи охорони здоров'я у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій областях та місті Києві» від 07.07.2011 р. №3612-VI, Указу Президента України від 12.03.2013 р. №128 «Про Національний план дій на 2013 рік щодо впровадження Програми економічних реформ Президента України на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава», постанови Кабінету Міністрів України від 24 жовтня 2012 р. №1113 «Про затвердження Порядку створення госпітальних округів у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій областях та місті Києві» тощо.

В ст. 1 Закону України від 07.07.2011 р. №3612-VI «Про порядок проведення реформування системи охорони здоров'я у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій областях та місті Києві», зокрема, зазначається, що реалізація пілотного проекту передбачає створення на базі існуючої в пілотних регіонах мережі закладів охорони здоров'я структурованої за видами медичної допомоги системи медичного обслуговування шляхом відокремлення (або об'єднання) закладів охорони здоров'я, які задовольняють потреби населення у первинній, вторинній, третинній та екстреній медичній допомозі.

Комунальні заклади охорони здоров'я у пілотних регіонах можуть бути реорганізовані у комунальні некомерційні підприємства або комунальні некомерційні установи (КНП), основною метою яких є здійснення медичного обслуговування населення без мети одержання прибутку [4].

На виконання зазначених документів в місті Києві було розпочато експеримент в двох районах [8] – Дарницькому та Дніпропетровському, відповідно до розпорядження Київської міської державної адміністрації від 10.01.2011 р. №4 «Про впровадження пілотного проекту по реорганізації засад первинної медико-санітарної допомоги в м. Києві».

Станом на липень 2013 року в столиці у зазначених районах були зареєстровані як юридичні особи та розпочали роботу

9 центрів первинної медико-санітарної допомоги (ПМСД) та 5 консультативно-діагностичних центрів (КДЦ).

17 квітня та 22 травня 2013 року Київською міською радою було прийнято рішення про створення 27 медичних закладів нового типу (19 центрів ПМСД та 8 КДЦ) як юридичних осіб ще у 8 районах міста Києва.

На сьогодні Київською міською радою здійснюються організаційно-правові заходи щодо створення закладів нового типу як юридичних осіб у 8 районах міста Києва, відбувається реорганізація закладів у КНП.

На допомогу практикам (організаторам охорони здоров'я), які залучені чи в майбутньому приєднаються до даних реформ, ми поставили за мету дослідити процес реорганізації закладів охорони здоров'я в КНП з точки зору їх правового регулювання.

Матеріали та методи дослідження

Об'єкт дослідження: процес реорганізації закладів охорони здоров'я в КНП.

Методи дослідження: системний підхід, аналіз наявних офіційних та неофіційних джерел, юридичний аналіз.

Результати та їх обговорення

В процесі роботи було проаналізовано основні нормативно-правові акти, що регулюють реорганізацію юридичних осіб [2–7], опрацьовано інші дослідження з даної проблематики [1, 8].

Основними спеціальними нормативними актами, що регулюють діяльність господарюючих суб'єктів, в тому числі їх створення та реорганізацію, є Господарський та Цивільний кодекси України.

Відповідно до ст. 59. Господарського кодексу припинення діяльності суб'єкта господарювання здійснюється шляхом його реорганізації (злиття, приєднання, поділу, перетворення) або ліквідації – за рішенням власника чи уповноважених ним органів.

У разі злиття суб'єктів господарювання усі майнові права та обов'язки кожного з них переходять до суб'єкта господарювання, що утворений внаслідок злиття.

У разі приєднання одного або кількох суб'єктів господарювання до іншого суб'єкта господарювання до останнього переходять усі майнові права та обов'язки приєднаних суб'єктів господарювання.

У разі поділу суб'єкта господарювання усі його майнові права і обов'язки переходять за роздільним актом (балансом) у відповідних частках до кожного з нових суб'єктів господарювання, що утворені внаслідок цього поділу.

У разі виділення одного або кількох нових суб'єктів господарювання до кожного з них переходять за роздільним актом (балансом) у відповідних частках майнові права і обов'язки реорганізованого суб'єкта.

У разі перетворення одного суб'єкта господарювання на інший до новоутвореного суб'єкта господарювання переходять усі майнові права і обов'язки попереднього суб'єкта господарювання [2].

В ст. 49 Конституції України зазначено, що в державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно; існуюча мережа таких закладів не може бути скорочена. Тому стосовно державних і комунальних закладів можливий лише процес реорганізації вищезгаданими способами.

Як показує хід реформування системи охорони здоров'я у місті Києві [8] найчастіше реорганізація закладів відбувається шляхом перетворення.

Перетворенням юридичної особи є зміна її організаційно-правової форми [7].

В ст. 33 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» зазначено, що юридична особа припиняється в результаті передання всього свого майна, прав та обов'язків іншим юридичним особам – правонаступникам у результаті злиття, приєднання, поділу, перетворення (реорганізації) або в результаті ліквідації за рішенням, прийнятим засновниками (учасниками) юридичної особи або уповноваженим ними органом, за судовим рішенням або за рішенням державних органів, прийнятим у випадках, передбачених законом.

В ст. 34. даного Закону наводиться перелік документів, які заявник повинен подати (надіслати рекомендованим листом з описом вкладення) державному реєстратору для внесення до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців (далі – Єдиного державного реєстру) запису про рішення засновників юридичної особи щодо її припинення:

- 1) оригінал або нотаріально засвідчену копію рішення засновників щодо припинення юридичної особи;
- 2) у випадках, встановлених законом, додатково подається документ, який підтверджує одержання згоди відповідних державних органів на припинення юридичної особи;
- 3) якщо документи подаються особою, яка згідно з відомостями, внесеними до Єдиного державного реєстру, має право вчиняти юридичні дії від імені юридичної особи без довіреності, державному реєстратору додатково пред'являється паспорт громадянина України або паспортний документ іноземця;

- 4) якщо такі документи подаються представником юридичної особи, то окрім паспорту додатково подається примірник оригіналу (ксерокопія, нотаріально засвідчена копія) документа, що засвідчує повноваження представника (довіреності).

Зазначені документи приймаються за описом, копія якого в день надходження документів видається (надсилається пошто-вим відправленням) заявнику з відміткою про дату надходження документів.

Дата надходження документів вноситься до журналу обліку реєстраційних дій [3].

Для зручності процес реорганізації можна поділити на два етапи [2].

I етап: припинення існуючої юридичної особи.

Включає такі кроки.

1. Прийняття засновниками юридичної особи або уповноваженим органом рішення про припинення юридичної особи шляхом реорганізації, що має бути закріплене у протоколі або рішенні.

В рішенні або протоколі фіксується окремим питанням затвердження складу комісії з припинення (комісії з реорганізації), призначається голова комісії та встановлюють порядок і строк заявлення кредитором своїх вимог до юридичної особи, що припиняється.

Виконання функцій комісії з припинення може бути покладено на орган управління юридичної особи.

До комісії з припинення з моменту призначення переходять повноваження щодо управління справами юридичної особи. Голова комісії, її члени представляють її у відносинах з третіми особами та виступають у суді від імені юридичної особи, яка припиняється [7].

2. Надання протягом 3 робочих днів з дати прийняття рішення документів державному реєстратору за місцем знаходження юридичної особи з метою внесення до Єдиного державного реєстру запису про прийняте рішення про припинення юридичної особи.

Після внесення запису до Єдиного державного реєстру, повідомлення про внесення запису публікується у спеціалізованому друкованому засобі масової інформації.

3. Організація роботи щодо повідомлення, виявлення кредиторів, боржників.

Строк заявлення кредитором своїх вимог до юридичної особи, що припиняється, становить не менше 2 місяців та не більше 6 місяців з дня опублікування повідомлення про рішення щодо припинення юридичної особи.

Кожна окрема вимога кредитора, зокрема щодо сплати податків, зборів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страхових коштів до Пенсійного фонду України, фондів соціального страхування, розглядається, після чого приймається відповідне рішення, яке надсилається кредитору не пізніше 30 днів з дня отримання юридичною особою, що припиняється, відповідної вимоги кредитора.

Кредитор може вимагати від юридичної особи, що припиняється, виконання зобов'язань якої не забезпечено,

припинення або дострокового виконання зобов'язання, або забезпечення виконання зобов'язання, крім випадків, передбачених законом.

4. Складання передавального акта комісії з припинення; затвердження його власником або уповноваженим органом юридичної особи.

Після закінчення строку для пред'явлення вимог кредиторами та задоволення чи відхилення цих вимог комісія з припинення юридичної особи складає передавальний акт, який має містити положення про правонаступництво щодо всіх зобов'язань юридичної особи, що припиняється, стосовно всіх її кредиторів та боржників, включаючи зобов'язання, які оспоруються сторонами.

Підписані головою і членами комісії з припинення юридичної особи та затверджені учасниками юридичної особи або органом, який прийняв рішення про припинення юридичної особи, примірники передавального акта передаються в орган, який здійснює державну реєстрацію юридичної особи, що припиняється, за місцем її державної реєстрації, а також в орган, який здійснює державну реєстрацію юридичної особи – правонаступника, за місцем її державної реєстрації [7].

5. Робота з працівниками, забезпечення їх прав та гарантій під час реорганізації.

Міністерство юстиції України в документі від 25.01.2011 р. «Гарантії працівників у разі ліквідації або реорганізації підприємства, установи, організації» надає детальні роз'яснення, яка саме робота має проводитися з персоналом у разі реорганізації.

Юридична особа є такою, що припинилася, з дня внесення до єдиного державного реєстру запису про її припинення [3, 7].

II етап: утворення та реєстрація нової юридичної особи, що утворилася в процесі реорганізації.

На цьому етапі можемо виділити такі кроки.

1. Підготовка та затвердження установчих документів, штатного розпису новоствореної юридичної особи.
Примірний статут закладу охорони здоров'я – комунального некомерційного підприємства було затверджено наказом Міністерства охорони здоров'я України від 30.08.2010 р. №734.
2. Переведення працівників на новостворене підприємство відповідно до штатного розпису, видання наказу та внесення відповідного запису до трудових книжок.
3. Подання документів державному реєстратору для реєстрації новоствореної юридичної особи відбувається відповідно до ст. 24 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців».

Так, для проведення державної реєстрації юридичної особи засновник повинен особисто подати державному реєстратору (надіслати поштовим відправленням з описом вкладення або в разі подання електронних документів подати опис, що містить відомості про надіслані електронні документи, в електронній формі) такі документи:

- 1) заповнену реєстраційну картку на проведення державної реєстрації юридичної особи;

- 2) примірник оригіналу (ксерокопію, нотаріально засвідчену копію) рішення засновників або уповноваженого ними органа про створення юридичної особи у випадках, передбачених законом;
- 3) два примірники установчих документів (у разі подання електронних документів – один примірник);
- 4) документ, що засвідчує внесення реєстраційного збору за проведення державної реєстрації юридичної особи. У разі подання електронних документів для проведення державної реєстрації юридичної особи підтвердженням внесення плати за проведення державної реєстрації юридичної особи є примірник електронного розрахункового документа, засвідченого електронним цифровим підписом;
- 5) документи про структуру власності засновників – юридичних осіб, яка дає змогу встановити фізичних осіб – власників істотної часті цих юридичних осіб.

У разі утворення юридичної особи на підставі модельного статуту в реєстраційній картці на проведення державної реєстрації юридичної особи проставляється відповідна відмітка з посиланням на типовий установчий документ;

- 6) якщо документи для проведення державної реєстрації юридичної особи подаються засновником юридичної особи, державному реєстратору додатково пред'являється його паспорт громадянина України або паспортний документ іноземця;
- 7) якщо документи для проведення державної реєстрації подаються особою, уповноваженою засновником, додатково подається документ, що засвідчує її повноваження (довіреність), або в разі подання електронних документів – документ, що засвідчує повноваження цієї особи, в електронній формі.

Подані документи приймаються за описом, копія якого в день надходження документів видається (надсилається поштовим відправленням) засновнику або уповноваженій ним особі з відміткою про дату надходження документів.

Дата надходження документів вноситься до журналу обліку реєстраційних дій [3].

Відповідно до п. 4 ст. 87 Цивільного кодексу України юридична особа вважається створеною з дня її державної реєстрації.

На цьому процес реорганізації вважається завершеним.

Висновки

1. Основними нормативними актами, що регулюють процес реорганізації закладів охорони здоров'я в КНП, слід вважати: Господарський кодекс України, Цивільний кодекс України та Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців».
2. В процесі реорганізації закладів можна виділити два основних етапи:
  - 1) припинення існуючої юридичної особи;
  - 2) утворення на місці припиненої нової юридичної особи. Кожен із цих етапів включає декілька послідовних кроків.
3. Новостворена юридична особа є правонаступником юридичної особи, на базі якої вона була створена в процесі реорганізації.

Список використаної літератури

1. Франкова А. Реорганізація шляхом перетворення. Правові аспекти // Правовий тиждень. – 2012. – №14–15. – Режим доступу: <http://smi.liga.net>.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. №436-IV. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» від 15.05.2003 р. №755-IV. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Закон України від 07.07.2011 р. № 3612-VI «Про порядок проведення реформування системи охорони здоров'я у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій областях та місті Києві». – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Наказ МОЗ України від 30.08.2010 р. №734 «Про затвердження Примірного статуту закладу охорони здоров'я – комунального некомерційного підприємства та Примірного договору про надання медичних послуг». – Режим доступу: <http://www.moz.gov.ua>.
6. Роз'яснення Міністерства юстиції України від 25.01.2011 р. «Гарантії працівників у разі ліквідації або реорганізації підприємства, установи, організації». – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
7. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. №435-IV. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
8. Хід реформування системи охорони здоров'я у м. Києві за перше півріччя 2013 року. – Режим доступу: <http://kievcity.gov.ua/news/9080.html>.

Резюме

Правовые аспекты реорганизации учреждений здравоохранения в коммунальные некоммерческие предприятия

Т.Н. Курило

Проанализированы основные положения нормативных актов, регулирующих процесс реорганизации учреждений здравоохранения в коммунальные некоммерческие предприятия. Выделены основные этапы процесса реорганизации.

Ключевые слова: реформирование здравоохранения, реорганизация учреждения, коммунальные некоммерческие предприятия

Summary

Legal Aspects of Public Health Establishments Reorganization in Municipal Non-profit Enterprises

T.M. Kurylo

The main positions of normative acts regulating the process of public health establishments reorganization in municipal non-profit enterprises were analyzed. The main steps of the reorganization process were marked.

Key words: health reform, establishments reorganization, municipal non-profit enterprises